

Datum: 2020-03-20

Klicka här för att lägga till namn. Ta bort denna text om du inte vill ha namn.

Remissvar Vision på promemorian Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd (S2019/05353/FST)

Vision har beretts möjlighet att lämna yttrande på Socialdepartementets promemoria Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd.

I promemorian föreslås att det införs ett tillägg i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om att den enskilde vid behov ska delta i grundutbildning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande, en s.k. språkplikt. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande. Syftet med tillägget om språkplikt är att för den enskilde tydliggöra vikten av att delta i språkutbildning för att därigenom förbättra möjligheten att få ett arbete och att etableras i Sverige. Av punkt 40 i januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, framgår att språkplikt ska gälla för den som tar emot försörjningsstöd.

Gällande rätt och praxis

Enligt socialtjänstlagen har den som inte kan försörja sig men som kan arbeta rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande. Deltagande i av socialnämnden anvisad praktik eller kompetenshöjande insats kan likställas med att stå till arbetsmarknadens förfogande. Enligt rättspraxis bör grundutbildning i svenska språket i princip kunna räknas till sådana åtgärder, eftersom det normalt sett måste antas vara en förutsättning för att få arbete i Sverige att den arbetssökande i tillräcklig grad behärskar svenska. När det gäller kravet på deltagande i grundutbildning för vuxna måste en bedömning av om grundutbildningen på sikt kan leda till ett arbete vara avgörande i det särskilda fallet.

Av en enkät som Sveriges Kommuner och Regioner skickat till ett antal kommuner framgick att krav på deltagande i svenska för invandrare ställs om det ingår i etableringsprogram hos Arbetsförmedlingen eller om det bedöms vara bästa åtgärd för att närma sig självförsörjning. Vid ogiltig frånvaro görs ibland avdrag på försörjningsstödet.

Visions synpunkter på promemorian och dess förslag

Av förslaget framgår inte tydligt om det förutom ett krav på den enskilde även är ett krav på kommunen att villkora försörjningsstödet med deltagande i språkutbildning om inte särskilda skäl föreligger. Det måste vara tydligt för medarbetare som bedömer rätten till försörjningsstöd vilka regler som gäller för biståndsbedömningen. Som lagförslaget är formulerat framgår det inte klart om kommunen skall ställa detta krav på den sökande eller om det är en befogenhet kommunen ska ha. Detta behöver tydliggöras. Vision menar att möjligheten att ställa krav på språkundervisning vid ansökan om försörjningsstöd redan föreligger och anser att det ligger i den professionella bedömningen att avgöra om svenskastudier är rätt åtgärd för att komma i arbete.

Det ligger i kommunens intresse att bidra till att personer får bättre möjlighet att komma i arbete och att utifrån en professionell bedömning avgöra om språkstudier i svenska behövs för att uppnå detta. Om ett krav införs är det dock viktigt att den professionella bedömningen ges utrymme genom möjlighet till undantag från kravet vid godtagbara skäl.

Av promemorian framgår att socialtjänsten ska göra en bedömning av den sökandes språkkunskaper och om det finns brister som orsakar svårigheter att klara sin försörjning genom arbete. Vision anser inte att det ligger inom socialtjänstens kompetensområde att bedöma språkkunskaper. Promemorian ger bristfällig redogörelse för hur en sådan språkbedömning ska genomföras. Rimligen borde kommunen inom ramen för undervisningen i svenska för invandrare ha rutiner och kunskap för hur bedömning av språkkunskaper genomförs och inom ramen för den verksamheten utföra detta även i dessa fall. För att personalen inom socialtjänsten och inom ramen för undervisningen av svenska för invandrare ska ha goda förutsättningar och villkor i sitt arbete måste det säkerställas att resurser tillförs som säkerställer detta.

Av promemorian framgår att det är något fler kvinnor än män som har språkhinder som huvudsakliga orsak till försörjningshinder. Vision ser positivt på att förslaget kan innebära att fler kvinnor som har behov deltar i grundutbildning i svenska. Både kvinnor och män ska ha samma rättigheter och skyldigheter samt samma möjligheter till självförsörjning.

Veronica Magnusson

Förbundsordförande, Vision